

житті сучасної людини пов'язаний із нестабільністю та адаптацією її елементів у сучасній культурі (етнопоезія, наприклад, як співіснування національної традиції віршування з новими тенденціями у літературі). Унаслідок, використані як першоджерела етнічні культурні зразки, якщо зразу і не втрачають своєї значущості та аксіологічності, згодом, принаймні, набувають іншого, буденного наповнення.

Отже, присутність національних культурних традицій у сучасній масовій культурі то зменшується, то збільшується, змінюючи свої обриси. У контексті глобальних процесів масову культуру сьогодення можна розглядати і як прообраз транснаціональної культури. Такий тип культури вбирає в себе і нівелює національні цінності та культурну самобутність окремого народу. Це культура-провокатор і регулятор масової свідомості. Але механізми взаємодії національного і світового набагато складніші й сьогодні вже не можна обмежуватися їх простим протиставленням. Неприпустимо також ігнорувати небезпеку розширення масштабів поширення масової і транснаціональної культури у сучасному суспільстві. Саме унаслідок такого поєднання поступово нівелюється специфіка національних культур.

Звичайно, сьогодні спостерігається спроба узгодити різноманітні прояви національної культурної самобутності з щільною насиченістю стильових вкраплень сучасної глобальної культури. Це сприймається як природний процес. Це процес адаптації і засвоєння нових культурних елементів і форм, який виступає одним із етапів саморозвитку масової культури. Усі сучасні національні культури не можуть уникнути запозичень, тому що процеси світової інтернаціоналізації створюють і нові типи міжкультурних взаємодій і нові контексти, в яких вони розвиваються. Сьогодні вже абсолютно очевидно, що культурна інтеграція та уніфікація не послаблюють, а загострюють інтерес до національної ідентичності. Ослаблення культурного самоусвідомлення народом загалом або його окремими представниками загрожує національній безпеці країни.

Динамічна взаємодія народної і масової культури, загальнодержавних і особистих тенденцій, що виявляється у сучасному світі, вимагає пошуку гармонійного співвідношення між ними. Своєрідність такої взаємодії пояснює характер запозичень досвіду сторонніх культур, а також особливості неприйняття духовних традицій іншого народу. Тому кожна нація прагне зберегти свою унікальну культурну своєрідність за допомогою культурної самоідентифікації через національні культурні традиції. Отже, для України, як і для будь-якої поліетнічної країни, проблема збереження національного культурного розмаїття і пов'язані з нею проблеми національної культурної ідентичності є важливими й актуальними.

Список бібліографічних посилань

1. Марчук Є. К. Україна: нова парадигма поступу : аналіт. дослідж. Київ, 2001. 214 с.
2. Застольська В. Українська масова культура. *Науковий вісник Чернівецького університету*. 2011. Вип. 539–540. С. 182–187.
3. Суржик І. О. Етнос та українська етнічна культура в культурологічному вимірі. *Гілея: науковий вісник*. 2011. Вип. 47 (5). С. 306–312.

Одержано 29.10.2018

УДК 811.161.2'282

Дана Володимирівна ПОЛТАВСЬКА,

старший викладач кафедри українознавства

факультету № 2 Харківського національного університету внутрішніх справ;

Марина Сергіївна ПРОСКУРІНА,

курсант факультету № 4

Харківського національного університету внутрішніх справ

ТЕРИТОРІАЛЬНІ ДІАЛЕКТИ ЛУГАНЩИНИ ЯК СКЛАДОВА ЧАСТИНА МОВНОГО ФОНДУ НАЦІЇ

Сучасна українська літературна мова є основою спілкування в різних сферах. П. Чучка зазначає, що загальнонаціональна українська літературна мова «однаковою мірою влаштовує не тільки киянина, одесита, полтавця і львів'янина, але й ужгородця й іршавця, перечинця і міжгірця, хустянина і рахівця, тобто кожного з 50 мільйонів українців». Але проблема

© Полтавська Д. В.,

Проскуріна М. С., 2018

співіснування літературної мови та територіальних діалектів є актуальною на сучасному етапі. Однак унормована мова не може вповні передати багатства лінгвокультурних здобутків народу. Тому, аби сформувати більш повне уявлення про національний мовний фонд, необхідно звернутися до аналізу такої сфери лексики, як діалектизми.

Діалекти – така група лексики, що характеризується територіальною обмеженістю функціонування, використовується носіями певної місцевості. Діалектизми – лексеми, що репрезентують той чи той діалект. Слід сказати, що сучасна українська літературна мова сформувалася безпосередньо на основі київсько-полтавської групи діалектів.

Знавці українських говірок, фахівці-мовознавці на основі характерних мовних рис – іноді дуже тонких, малопомітних – легко встановлюють область або навіть село, звідки приїхала людина, де вона народилася. Такі місцеві відмінності є в багатьох мовах і становлять основу тих єдностей, які в науці про мову називаються діалектами або говорами.

Ми зосереджуємо свою увагу на лексичних діалектизмах південно-східного мовного регіону, зокрема на діалектах Луганщини. Специфічними особливостями мовлення представників цієї місцевості є використання росіянізмів, подекуди фонема [ф] змінюється на [хф], [х] ([кóхта], [хв'éd'a]) тощо. Щодо конкретних лексичних діалектизмів, то наводимо тут такі: 1) іменники: вóтарап – легкий переляк, калдиба́ня – велика калюжа, панéра – кошик для збирання плодів, циба́рка – відро; 2) дієслова: ї́дя – дієслово із широкою семантикою руху, наближення; 3) прикметники: га́рний – зі значенням повний, товстий.

Окремо необхідно сказати про місцевий ономастикон (онім – індивідуальне найменування окремого одиничного об'єкту). Звернімо увагу на найменування вулиць с. Трьохізбенка Новоайдарського району Луганської області. У мовленні жителів села функціонують такі назви: Смолянка (за поясненням місцевих, найменування утворилося внаслідок великої пожежі, що там відбулася), Низівка (назва за характерними рельєфними особливостями), Прикінець (знаходиться в кінці села). Також вживаються назви Середінка, Боянка, Шамилівка тощо.

Як зазначає С. А. Макаруч: кожному, кому дорога доля рідної мови, повинен записати діалектні слова та словосполучення рідної говірки, говірки того населеного пункту, в якому мешкає. Адже кожна говірка – це частина історії нашого народу.

Отже, під час розвитку літературної мови діалектизми сприяли її збагаченню, на сучасному етапі вони застосовуються в усному мовленні та у художніх творах для надання певного місцевого колориту.

Список бібліографічних посилань

1. Жовтобрюх М. А. Проблеми взаємодії української літературної мови і територіальних діалектів. *Мовознавство*. 1973. № 1. С. 3–15
2. Іванишин В., Радевич-Винницький Я. Мова і нація. Дрогобич : Відродження, 1994. 218 с.
3. Макаруч С. А. Етнографія України : навч. посіб. Львів : Світ, 2004. 520 с.
4. Матвіяс І. Г. Засади української діалектології. *Мовознавство*. 2000. № 1. С. 3–9.
5. Сучасна українська літературна мова. Лексика і фразеологія / за ред. І. К. Білодіда. Київ, 1973. 439 с.

Одержано 01.11.2018

УДК 159.98

Тетяна Василівна СЕЛЮКОВА,

старший викладач кафедри психології діяльності в особливих умовах
Національного університету цивільного захисту України;

Лейла Владиславівна ЄВГЛЕВСЬКА,

студентка соціально-психологічного факультету
Національного університету цивільного захисту України

ДЕСТРУКТИВНІ УСТАНОВКИ І МІЖОСОБИСТІСНІ ЗАЛЕЖНОСТІ ЯК ФАКТОР ПОРУШЕННЯ МІЖОСОБИСТІСНОЇ ВЗАЄМОДІЇ

Міжособистісне спілкування виступає необхідною умовою буття людей без якого неможливе повноцінне формування особистості, це інформаційна і предметна взаємодія в процесі якої реалізуються, виявляються і формуються міжособистісні відносини.

© Селюкова Т. В.,
Євглевська Л. В., 2018